

נושא העבודה

דיני גירושין

העבודה מוגשת בחסות עמותת נוער שוחר משפט עברי

הקדמה אישית

בחרתי בנושא של דיני גירושין מכיוון שנושא זה מאוד מעניין אותי זאת בשל מגוון התיקים והמקרים אשר יכולים לקרות בדינים אלו קשה לי לדמיין מצב בו תיק אחר דומה למשנהו אלא כל דין ודין יכול לחדש לי משהו חדש בנוגע לדיני גירושין ובשל המורכבות של מקרה לגופו צריך בכדי להבין את מהות פסק הדין להשקיע חשיבה ואף ולנסות לשים את עצמך בנעלים של השופט נוסף על כך דיני גירושין מעניינים אותי מכיוון שאם יקרה מצב ואחד ממשפחתי או ממכריי יצטרך להתגרש חס וחלילה אני חושב ומאמין שאוכל לעזור לו בעקבות החקירה המעמיקה שנדרשת בעבודה זו. יתרה מכך לדעתי דיני גירושין זהו הנושא בו כיום קיימים הכי הרבה דיוניים משפטיים וזאת בשל אחוז הגירושין הגבוה להחריד בדורנו ובגלל תופעה זו ישנם כל כך הרבה דיונים על גירושין במדינת ישראל

תוכן עניינים

- שער-עמוד 1
- הקדמה אישית-עמוד 2
- מבוא-עמוד 4
- עילות לגירושין- עמודים 5-6
- בתי דין רבניים-עמוד 7
- הדין העברי בנושא גירושין-עמודים 8-9
- המתח בין הדין העברי למשפט הישראלי- עמוד 10
- מרוץ סמכויות- עמודים 10-11
- מזונות ילדים-עמוד 11
- משמורת ילדים-עמוד 12
- חלוקת רכוש משותף- עמוד 12
- כתובה-עמוד 12
- פסיקה מספר 1-עמוד 13
- פסיקה מספר 2- עמודים 14-15
- השוואה וסיכום-16-17
- ביבליוגרפיה-עמוד 18

קודם הקמת המדינה, חוקק בארץ על ידי המחוקק המנדטורי, חוק שנקרא "דבר המלך במועצתו". חוק זה הקנה לכל העדות הדתיות במדינת ישראל, סמכות שיפוט בלעדית בכל הנוגע לענייני נישואין וגירושין. עם זאת, לאחר הקמת המדינה, חוקק בארץ חוק שיפוט בתי הדין הרבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג–1953¹ כאשר חוק "דבר המלך במועצתו"² עדיין חל בכל הנוגע לשאר בני הדתות האחרות במדינת ישראל, מוסלמים, נוצרים ודרוזים. בעוד שחוק שיפוט בתי הדין הרבניים נועד ליהודים ומחליף את הוראות דבר המלך במועצתו.

1 חוק שיפוט בתי הדין הרבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג–1953

2 חוק "דבר המלך במועצתו"

עילות לגירושין

עילות לגירושין לכל אחד מסוגי המשפט - על פי המשפט העברי ועל פי המשפט הישראלי³, ישנן עילות שונות ומגוונות לגירושין אך חלקן גם זהות. עילות לגירושין במשפט הישראלי: ישנם שני סוגים של עילות לגירושין: עילות של הבעל ועילות של האישה. משפט זה בא להציג דוגמא לסוגיות שיש לדעת לפני הגשת התביעה לבית הדין הרבני. 2 מתוך 3 עילות גירושין של הבעל: ראשונה, אם מתגלה כי לאישה יש מומים או מחלות בין אם פיזיות ובין אם נפשיות, עליהן לא ידע הבעל לפני הנישואין ומונעות קיום מערכת יחסים נורמאלית שנית, במידה והאישה היא עקרה רשאי הבעל לדרוש גירושין. בנוסף, רשאי הגבר לדרוש גירושין במידה והאישה בוגדת, לאחר שהבעל מוכיח זאת או שהאישה מודה מרצונה רשאי הבעל לגרשה. עילות לגירושין של האישה: במידה ולבעל יש בעיה פיזית שלא מאפשרת קיום יחסי מין רשאית האישה לבקש גט. שנית, אם הבעל אינו מסכים לקיים יחסי מין עם האישה רשאית האישה לבקש גט. בנוסף, אישה יכולה לבקש גט אם בעלה עקר ואינו יכול לתת לה ילדים. יחד עם אלו, האישה רשאית לדרוש גט במידה וישנה התעללות מצד הבעל - במשפט הישראלי אין צורך בהוכחת קביעות ההתעללות בניגוד למשפט העברי ישנן כמה עילות המקבילות בין העילות במשפט העברי לעילות במשפט הישראלי. גם במשפט העברי⁴ וגם במשפט הישראלי, העילות שעומדות לאישה נגד הבעל הינן חוסר יכולת של הבעל לקיים יחסי אישות בשל מחלה פיזיולוגית, סירוב קיום יחסי אישות, בעל שהוא עקר, ובעל המתעלל באשתו פיזית או נפשית. בניגוד למשפט הישראלי, במשפט העברי אישה תוכל לבקש גט מבעלה אם הוא עקר רק במידה ואין לה ילדים מנישואים קודמים. עילות לגירושין בבית הדין הרבני". האישה תוכל לבקש גט בטענה שבעלה מסב לה צער⁵, כלומר, על האישה להוכיח כי הוויכוחים הרבים נגרמים בגלל הבעל. בנוסף, במשפט העברי לא מספיק להגיד כי הבעל מתעלל באישה, אלא יש צורך בהוכחה כי הדבר קורה בקביעות ולא היה מקרה חד פעמי. יחד עם אלו, לאישה מותר לבקש גט מבעלה במידה והבעל נרקומן. בשני צורות המשפט, העילות שעומדות לגבר כנגד אשתו הן מומים פיזיולוגיים עליהם לא ידע לפני הנישואין, עקרות של האישה, וחוסר הסכמה מצד האישה לקיום יחסי מין בשל טענת "מאיס עלי" (טענה לפיה אומרת האישה כי נתונו הפיזיים והתנהגותו של הבעל נמאסן עליה עד כדי חוסר הסכמה מצידה לקיום יחסי אישות). במשפט העברי ישנן תוספות לעילות אלה, כגון:

במידה והאישה עוברת על חוקי הדת או גורמת לבעלה לחטוא בהם - מאכילה אותו אוכל לא כשר, מקללת, נוהגת בחוסר צניעות וכו', רשאי הבעל לדרוש גט. הבעל רשאי לדרוש גט מהאישה בעת היעדר סיכוי לשלום בית - שימוש בטענה זו נעשה על מנת לאפשר לבעל להינשא שוב. בנוסף, אם ישנו חשד כי תחת בעלה האישה עשתה "מעשי כיעור" = חשד למעשי זנות, רשאי הבעל לדרוש גט אך יכול גם לסלוח לה. במידה והוכח כי האישה עשתה מעשי זנות, אין הטענה כי הבעל סלח לה תופסת וזוהי עילה מידית לגירושין.

3 עילות לגירושין על פי מאמר של עו"ד עידן עזרא

4 עילות לגירושין בבית הדין הרבני מגזין Get up מבית עו"ד רות דיין
5 המדריך הישראלי לדיני משפחה מאמר "עילות לגירושין"

בתי דין רבניים

בתקופת המנדט קבע סימן 51 לדבר המלך במועצתו, כי הדין החל בענייני המעמד האישי הוא הדין הדתי של העדה שאליה משתייך האדם, וכי סמכות השיפוט בעניינים אלו תהיה לבית דין דתי, שיפעל על פי חוקי הדת. כך במקביל לבית הדין השרעי, ובתי הדין של העדות הנוצריות, פעל בית הדין הרבני.

המחוקק קבע כי "ענייני נישואין וגירושין של יהודים בישראל, אזרחי המדינה או תושביה, יהיו בשיפוטם הייחודי של בתי הדין הרבניים" כאשר סעיף⁶ 9 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953 קובע סמכות מקבילה הנוגעת למזונות קטינים, ירושה ואימוץ לבתי הדין הרבניים ולערכאה אזרחית, נדרשת הסכמה של שני הנידונים בכדי שהעניין יידון לבתי הדין הרבניים. סעיף⁶ 4 קובע סמכות על פי בחירה לאישה בתביעת מזונות בין בד"ר לערכאה אזרחית.

על הסדר משפטי זה נמתחה ביקורת רבה בטענה כי דיני האישות של המשפט העברי, על פיהם דן בית הדין הרבני, אינם תואמים את המציאות הקיימת כיום במדינת ישראל, ואת מערכת הערכים על פי חיים רבים בציבור היהודי החילוני, ומתן סמכות חובה למערכת זו, הינה בבחינת כפייה של מערכת הערכים הדתית על פיה פועלים בתי הדין, על ציבור גדול שאינו חש מחויב על פיה. מצדדי הסדר זה טוענים שעקב חומרתו של איסור עריות, גירושין שלא על פי הדין הדתי יביאו לפיצול תושביה היהודים של מדינת ישראל לשתי קבוצות זרות, שבני האחת אינם יכולים להינשא לבני השנייה.

בשנת⁷ 1995 נחקק חוק בית המשפט לענייני משפחה אשר ייסד את הערכאה האזרחית ייחודית לענייני משפחה. המשפט האזרחי הביא עימו חוקים אזרחיים ופסיקות שלא בהכרח לפי הדין העברי.

6 סעיפים, 49 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953

7 חוק בית המשפט לענייני משפחה

הדין העברי בנושא גירושין

בספר דברים פרק כ"ד פסוק א' נכתב⁸ "כי יקח איש אישה..... והיה אם לא תמצא חן בעיניו . . . וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה, ושילחה מביתו" שאין האישה מתגרשת מבעלה, שתהיה יכולה להינשא לאחר, אלא על ידי "ספר כריתות" שהבעל נותן לידה. למעשה, מתן גט הוא מעשה חד-צדדי של הגבר. ספר כריתות זה קרוי בלשון חכמים "גט". גט – הוא מסמך הלכתי כתוב בדיו על קלף, שבאמצעותו מגרש בעל את אשתו ומסיים את נישואיהם כאשר הליך מתן וקבלת הגט חייב להיעשות באמצעות בית הדין הרבני המקפיד על ההליך המורכב. בעת מסירת הגט אומר הגבר לאישה: "הרי זה גטך, והתקבלי גטך זה, והרי את מגורשת בו ממני מעכשיו, ומותרת לכל אדם"

מיד לאחר סידור הגט (בנוכחות שני עדים) נותן בית-הדין הרבני פסק-דין פורמלי (הקרוי "מעשה-בית-דין") הקובע כי בני הזוג גרושים. במדינת ישראל ניתנת בנוסף לכך גם תעודת-גירושין.

מכאן דרשו חז"ל⁹ "אם לא תמצא חן בעיניו" (דברים, כא, א) מלמד שאינו מגרש, אלא ברצונו; ואם גורשה שלא ברצונו, אינה מגורשת. אבל האישה מתגרשת לרצונה, ושלא לרצונה. דהיינו, מתן גט ע"י הבעל או ע"י שלוחו מצריך רצון חופשי של הבעל בגירוש האישה וללא כל תנאי, עד כי כל חשש לרצון "מזוהם" הנובע מאינטרסים אחרים מעמיד הגט כ"גט מעושה" ומעשה הגירושין פסול. ועל כן, בית הדין הרבני יחייב בגט רק בהיווצר עילת גירושין. כאשר חלק מעילות הגירושין קבועות בדין הדתי – עברי ולא בחוק הישראלי. מהן: בגידה, אלימות, מניעת יחסי אישות ועוד

"גט" במשמעו ספר כריתות בה מסתיימים יחסי בני הזוג לחלוטין, ללא כל קשר בין האישה לאשה. יש מהמפרשים "גט" בגימטריא 12 כמספר השורות בהם נכתב הגט ויש המפרשים "גט" כסיום מוחלט שכן אין מילה בעברית בה שתי אותיות אלו מופיעות יחדיו.

חומרת יחסי אישה עם גבר בעודה נשואה לאיש אחר שאינו בעלה משליכה במישרין, לאחר הכרזת בית הדין כאשה בוגדת, לקביעה כי הילדים הנולדים לאשה מאיש

אחר יהיו ממזרים ואסורים להיות בקהל ד' ואינם יכולים להינשא ליהודים לדורי דורות, עליהם מוטלות חומרות רבות המוציאות אותם מכלל הקהילה היהודית. עד כי המגרש את אשתו בגט פיטורין אסור להם לשהות באותה עיר ובסמיכות וכי באם חזרו הזוג שהתגרש, לאחר מתן וקבלת הגט, להתגורר יחדיו, יחויבו בגט שני. וכן בספק נישואין נוהגים לפסוק "גט לחומרא" ובלבד שלא יהא ספק במעמדה של האישה.

הרמב"ם¹⁰ במשנה תורה, מסכת נשים, הלכות גירושין פרק א כותב את עשרת עקרונות כללי הליך הגירושין במשנה א ובכלל זה מתן וקבלת גט שהרי "אין האישה מתגרשת אלא בכתב שיגיע לה, וכתב זה הוא הנקרא גט", ואלו הן עשרת הכללים :

1. שלא יגרש האיש אלא ברצונו,
2. שיגרש בכתב לא בדבר אחר,
3. שיהיה עניין הכתב שגירשה והסירה מקניינו,
4. שיהיה עניינו דבר הכורת בינו לבינה,
5. שיהיה נכתב לשמה,
6. שלא יהיה מחוסר מעשה אחר כתיבתו אלא נתינתו לה,
7. שייתננו לה,
8. שייתננו לה בפני עדים,
9. שייתננו לה בתורת גירושין,
10. שיהיה הבעל או שלוחו הוא שנותנו לה

כאשר כללים נוספים נקבעו מדרבנן ודברי סופרים כמו : הזמן, וחתימת העדים, וכיוצא בהן.

הלכות גירושין נתמלאו בתילי תילים של הלכות וחומרות, בהם ההלכה לקריעת הגט לאחר ביצוע מעשה הגירושין וזאת רק בשל חשש שמא יוציאו לעז על הגט (יימצא פסול בתוכן הגט) ויפסלו הגירושין ונמצאה אישה גרושה כשהיא נשואה.

יודגש, כי האישה, בניגוד לגבר המצריך רצון חופשי, מתגרשת מדין תורה אפילו בעל כורחה. אולם¹¹ רבינו גרשום מאור הגולה (במאה הי"א) גזר בקהילות אשכנז חרם על המגרש את אשתו בעל כרחו, בנוסף לאיסור נשיאת שתי נשים. אולם נראה כי לגבר מעמד שונה ומועדף ממעמד האישה ע"פ הדין העברי שכן לגבר מותר לשאת אישה שניה כשאשתו הראשונה מסרבת לקבל את גיטה בהתקיים עילת גירושין באמצעות היתר מיוחד של מאה רבנים בעוד שאשה אינה יכולה לקבל היתר מסוג זה ולהיות נשואה לשני גברים במקביל.

8 דברים פרק כא פסוק א

המתח בין הדין העברי למשפט הישראלי

על פי דין העברי לגבר יש יתרון על האישה, בעוד שהגבר יכול להיות עם נשים אחרות בסירובה של האישה להתגרש ואף אם נתפס הגבר בבגידה של ממש (מבזבז אונו והונו על אישה אחרת) הרי במעשים חמורים מסוג זה ניתנים לחזרה ולסליחה של הגבר בעוד שבגידה של אישה אינה ניתנת לחזרה והאישה אסורה על בעלה ועל בועלה, לעולמים. יתרון נוסף שיש לציין היא העובדה כי הגבר יכול לסרב לתת גט לאשתו (סרבן גט) אף בהתקיים עילת גירושין ולמעשה להשאיר את אשתו עגונה מבלי יכולת להינשא. בכך הופך הדין העברי כלי נשק ללחצים של הגבר על האישה לוותר ולהסכים לתנאי הגבר בהליכי גירושין. ברור כי גבר בנסיבות אלו יעדיף התדיינות בבית הדין הרבני ולא בבית משפט לענייני משפחה.

אולם, חייבים לציין כי בהליכי גירושין של גבר יהודי הנקבעים ע"פ הדין האישי של הגבר הוא זה החייב במזונות ילדיו, מדור ושאר צרכי הילדים בעוד שהאישה אינה מחויבת בכך. משמורת הילדים נקבעים על פי רוב אצל האישה ובוודאי על רקע חזקת הגיל הרך בו נקבע כי ילד עד גיל שש שנים יהיה במשמורת האם ולא אצל האב אלא אם הוכח כי אין לאשה מסוגלות הורית לטפל בילדיה. כמו גם הגבר חייב בכתובת האישה ולא להיפך, הגבר חייב במזונות האישה בנסיבות מסוימות ועוד. נתונים אלו מצביעים על אי שוויון מגדרי בין בני הזוג ומכאן כי מרוץ הסמכויות בלתי נמנע על פי רוב.

מרוץ סמכויות

על פי חוק¹² שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953 נקבע בסעיף 2 כי "נישואין וגירושין של יהודים ייערכו בישראל על פי דין תורה", היינו, עצם מעשה הגירושין יהיו ע"פ ההלכה היהודית / המשפט העברי באמצעות בית הדין הרבני השואב את סמכותו מהחוק הישראלי. בסעיף¹³ 3 לחוק נקבע כי " הוגשה לבית דין רבני תביעת גירושין בין יהודים, אם על ידי האשה ואם על ידי האיש, יהא לבית דין רבני שיפוט יחודי בכל ענין הכרוך בתביעת הגירושין, לרבות מזונות לאשה ולילדי הזוג", סעיף זה ביסס את "מרוץ הסמכויות" בין בני הזוג בהתאם לנסיבות המקרה לתפוס יתרונות בערכאה המתאימה יותר למי מבני הזוג, בעיקר בהיות שתי ערכאות

12 סעיף 2 לחוק שיפוט בתי הדין הרבניים תשי"ג-1953

13 סעיף 3 לחוק שיפוט בתי הדין הרבניים תשי"ג-1953

שיפוטיות בהם הנסיבות יכולות לשנות מהותית את התוצאה בעיקר בנושא זכויות קנייניות. נהוג להבחין כי בבתי הדין הרבניים מתבסס פסק הדין על פי האשם במשבר הנישואין בעוד שבבתי המשפט לענייני משפחה נשקלות הזכויות להם זכאי כל צד. כמו גם, קביעת מזונות הילד בעודו קטין נקבע באופן שונה ומהותי בין מערכת הדין ההלכתי לבין החוק במערכת המשפט הישראלי.

בהליך הגירושין נכללים מספר נושאים עיקריים בהם : חלוקת הזכויות והרכוש המשותף של בני הזוג שנצבר במהלך חייהם המשותפות, ענייני משמורת ילדים, מזונות ילדים ולעיתים גם מזונות אישה וזכאותה לדמי הכתובה המהווה הסכם בין בעל ואישה, ונחתם בעת הנישואין, בה מתחייב הבעל לפצות את האישה בסכום כספי מסוים, במקרה של גירושין.

מזונות ילדים¹⁴

בישראל, האב חייב במזונות ילדיו מכוח הדין הדתי – עברי. האב חייב במזונות ילדיו מדין חובה ומדין צדקה. במזונות מדין חובה חייב האב בחובה מוחלטת, בנפרד מיכולתו הכלכלית. מזונות מדין חובה, כוללים את כל ההוצאות הבסיסיות הנדרשות לגידול הילד, כאשר עד הגעת ילדיו של האב לגיל 6, כל ההוצאות הנדרשות מוגדרות כהוצאות בסיסיות, שבגינן חייב האב במזונות מדין חובה.

לאחר שהילדים עוברים את גיל 6, חייב האב במזונות מדין צדקה. כלומר – בכל הנוגע להוצאות הלא בסיסיות (למשל – חוגים, בילויים וכו'), חייב האב בהתאם ליכולת הכנסתו, כאשר במסגרת פסיקת המזונות, לוקחים בחשבון גם את הכנסתה של האם ואת שיעור המשמורת. במקביל, האב חייב עדיין במזונות מדין חובה באשר להוצאות הבסיסיות הנדרשות. ענייני מזונות נדונים הן בבית המשפט לענייני משפחה והן בבית הדין הרבני, הואיל ולשתי הערכאות יש סמכות שיפוט מקבילה בנושא זה.

14 קטע זה נכתב בהנחיית עו"ד מאיר כהן בעל תואר שלישי המתמחה בגישור ודיני גירושין

משמורת ילדים

משמורת הילד בידי אחד מהוריו נדונה בבית המשפט לענייני משפחה לפי תסקיר העובדת הסוציאלית לסדרי בית דין שהמלצתה תהיה בדרך כלל ההחלטה הסופית של בית המשפט על פי עקרון¹⁵ טובת הילד בעוד שבבית הדין הרבני ייבחן מינו של הילד, גילו והאשמה במשבר הנישואין או בהתנהגות מי מבני הזוג.

חלוקת הרכוש המשותף

חלוקת הרכוש המשותף שנצבר במהלך שנות נישואיהם של בני הזוג יחולק לפי האמור¹⁶ בחוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973, באופן שווה. כאשר בני זוג יכולים לחרוג מברירת המחדל הקובעת כי תיערך חלוקת רכוש משותף וזאת באמצעות עריכת הסכם ממון. אולם ע"פ סעיף¹⁶ 2 לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973. יחד עם זאת, בסעיף¹⁶ 8 לחוק נקבע כי ניתן בנסיבות קיצוניות לקבוע איזון משאבים שלא על פי חלוקה שוויונית.

כתובה

הסמכות לעסוק בתביעות כתובה שמורה לבית הדין הרבני, בהיותה תביעה ב"ענייני נישואין וגירושין", בהתאם לחוק¹⁷ שיפוט בתי הדין הרבניים. כך גם פסק בית המשפט העליון בנותנו פירוש רחב למונח "ענייני נישואין" המופיע בסימן (1)51 לדבר המלך במועצתו בסעיף 1 לחוק שיפוט בתי הדין הרבניים, ככולל את מכלול הזכויות והחובות הנובעות ממעמד הנישואין, לרבות הזכויות והחובות הממוניות כלומר, כל תביעה כספית הנובעת ממעמד הנישואין, לרבות תביעת הכתובה, נכללת בגדרי הביטוי "ענייני נישואין". על כן, עניין תביעת הכתובה הנו באופן מהותי בסמכותו של בית הדין הרבני. (בג"צ 9858/07 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול).

15 "עיקרון טובת הילד"

16 סעיפים 8,2 לחוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973

פסיקה מספר 1¹⁸

תמ"ש 39810/08 - השופט בן ארי מבית משפט לענייני משפחה ברמת

כבוד השופט בן ארי מורה על צירופן של שלוש חברות אשר הבעל הינו בעל מניות בהן לתביעה הרכושית שהגישה האישה כנגד הבעל והוריו

סקירה

אישה הגישה תביעה רכושית נגד בעלה ובקשה לצרף לתביעה את החברות אשר הוא בעל מניות עיקרי בהן. בהחלטה המורה על צירוף החברות לבקשת האישה קובע כבוד השופט בן ארי, מבית המשפט לענייני משפחה ברמת גן, את הכללים הבאים: לאור סעיף 6(ו) לחוק בית המשפט לענייני משפחה על בית המשפט לבחון את השאלה אם הצדק והתועלת בצירופו של הצד השלישי לצורך בירור התובענה והכרעה בסכסוך עולים על הפגיעה בענייניו של הצד השלישי שעד לצירופו לא היה צד לתובענה. כן על בית המשפט לבחון את השאלה אם לא ניתן לברר את התובענה ולהכריע בסכסוך ללא נוכחותו של הצד השלישי כבעל דין בה. לגופו של עניין קובע בית המשפט כי:

1. טענות האישה שעניינן הברחת רכוש מהחברות שהינן חברות פרטיות הינן טענות כבדות משקל אשר יש לאפשר הוכחתן במסגרת ההליך העיקרי.
2. היותו של הבעל בעל 50% ממניות החברות בעוד שני אחיו הינם בעלי 25% בלבד מאפשרת לו ולו לכאורה לפעול באופן שיהא בו כדי לסכל זכויותיה של האישה בחברות. "הסיכול יכול שיעשה בין בדרך של הברחת נכסים כפי טענת המבקשת בין בדרכים אחרות אשר תפגענה ברווחיות החברה, שווי מניותיה ועוד דבר שישפיע לרעה על הזכויות המגיעות לאישה.

3. עצמת הסכסוך המשפחתי בין בני הזוג, כמו גם בין המבקשת לשאר בני המשפחה (הורי הבעל שהם נתבעים בעצמם) היקף המחזור העסקי של המשיבות (20 מיליון ₪-עובדה אשר לא נסתרה על ידי הבעל) כאשר הבעל מחזיק במחצית ממניות "החברות מחייבת את צירופן של החברות".

פסיקה¹⁹ מספר 2

תיק מס' 596583 - בית הדין הרבני האיזורי בירושלים

בדחותו את טענת האב כי אינו חייב בתשלום מזונות לילדים בשל מרדנותם בו מותח בית הדין ביקורת חריפה על התנהגותו של האב אשר מתהלך בפרהסיא יחד עם אישה אחרת בקרבת מגורי הילדים עם אימם.

סקירה

תביעה להשלמת מזונות אישה ושני ילדים. בפסקו סך של 7,000 ₪ לאישה ולשני ילדים קובע בית הדין הרבני האיזורי כי הינו דוחה את טענת האב לגבי מרדנותם של ילדיו אשר שוללת מהם את מזונותיהם. הבעל טען כנגד תביעת מזונות הילדים כי הוא פטור ממזונותיהם משום שהם אינם רוצים לפגוש בו.

בית הדין דוחה את טענת האב בקבעו "אין מרידה במפגשי הילדים עם האב כאשר האב מתהלך בפרהסיא יחד עם אישה אחרת ואף בקרבת מגורי הילדים עם אמם, יש בכך קצת יותר מחוסר טעם לדרוש מהילדים להבליג לספוג העלבון ולהמשיך במפגשים "מחייכים" עם האב, נראה לביה"ד שהילדים מגיבים תגובה טבעית שכל ילד בריא יגיב בצורה זו

תמצית

דחיית בקשה לביטול עיכוב יציאה מן הארץ של חייב. החייב יהיה רשאי לעתור לביטול הצו בכפוף להמצאת ערבויות הולמות.

סקירה

18 אתר law guide תיק מס' 596583 - בית הדין הרבני האיזורי בירושלים
לענייני משפחה

המבקשת הגישה תביעת מזונות כנגד המשיב בטענה שעם פרוץ המשבר בין בני הזוג, פסק מלשלם מזונות ואף אינו משלם מזונות לבנותיו כפי שנפסקו על ידי בית המשפט . מחקירת הצדדים עלה כי מאז הפירוד של בני הזוג, המשיב לא העביר למבקשת סכום כלשהוא למזונות הקטינות. למשיב אין כל חסכוניות או חשבונות בנק אותם ניתן לעקל לצורך הבטחת תשלום המזונות. המשיב החל לעבוד רק לאחרונה לאחר שהיה מובטל תקופה. כמו כן אין למשיב נכסים פרט לחלקו בדירת בני הזוג אשר רובצת עליה משכנתא .

המבקשת טענה שהמשיב נהג באלימות כלפיה וכלפי שתי הבנות וכי קיים נתק מוחלט בינו לבין הבנות. יודגש כי המשיב הסכים לצו הרחקה מן הבית. בנסיבות אלה טענה האישה כי אין מה שקושר את הנתבע לארץ. מחקירת הצדדים עלה כי למשיב אח תאום המתגורר בהולנד מזה שנים רבות ולאור התנהלותו של המשיב מאז פרוץ המשבר בין הצדדים חוששת המבקשת כי המשיב חוסך את משכורתו לצורך נסיעתו והשתקעותו בהולנד לצד אחיו. בחקירתו הנגדית אישר הבעל כי הוא מעוניין לבקר את אחיו בהולנד אך ציין כי מדובר במטרת ביקור בלבד .

כבוד הרשמת רבקה ארד החליטה כי מכלול הנסיבות המתוארות לעיל, מהוות ראיות עקיפות המצביעות על חשש כי המשיב עומד לעזוב את הארץ לתקופה ממושכת. לשם מתן צו עיכוב יציאה מן הארץ על המבקשת להוכיח קיומו של חשש הכבדה כפי הקבוע בתקנה 384 (א) לתקנות סדר בדין האזרחי, התשמ"ד-1984). כבוד הרשמת מצאה כי רצונו של המשיב לבקר את אחיו בחו"ל , כמו גם היותו מנותק מבנותיו וכן לאור זאת שאינו עומד בתשלום המזונות שנפסקו לחובתו מהוות חשש להכבדה .

אשר על כן, נקבע כי צו עיכוב היציאה מן הארץ יוותר על כנו. המשיב יהיה רשאי לעתור בכל עת למתן היתר ליציאה מן הארץ בכפוף להמצאת ערבויות הולמות .

מה בין המשפט הישראלי לדין העברי – השוואה וסיכום

העובדה כי מערכת הדת בישראל אינה יכולה להיות סובלנית כלפי נישואין וגירושין שאינם לפי הדת היהודית הצריכה חקיקה ברורה לסמכות בית הדין הרבני מול סמכות בתי המשפט הישראליים. נישואין וגירושין הם בבסיס החברה היהודית שאינה מאפשרת נישואין לבן זוג שאינו יהודי, או אישה נשואה (או שלא התגרשה על פי ההלכה) אינה יכולה להינשא לגבר נוסף ואף ילדיה מהגבר שאינו בעלה, יהיו ממזרים להם משמעות חמורה בדבר סיכוייהם להינשא ליהודים.

ההבחנה העיקרית נסבה סביב מעמד בני הזוג בהלכה היהודית ובין מעמד האדם באשר הוא אדם לגבי זכויותיו בהתבסס על חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, בה לכל אדם זכות על קניינו. מול ההלכה היהודית בה האשם במשבר המשפחתי יכול שיקבל חלק יותר קטן ברכוש המשותף עד כי לאחרונה קבע בית הדין הרבני כי אישה בוגדת אינה זכאית לרכוש של בעלה שהובא עוד קודם לנישואין בטענה כי אין בכוונת הבעל להעניק לאשתו מרכושו אם היה יודע את מעשיה.

הבחנה נוספת מצביעה על הליכי הדיון השונים ואפילו מנוגדים זה לזה, בעוד שבבית הדין הרבני עדות אישה פסולה ודיני הראיות שונים במהותם מדיני הראיות בחוק הישראלי הרי שאותו מקרה יכול שיקבל החלטה שונה בבית הדין הרבני מול פסק הדין בבית משפט אזרחי.

זכותו וחובתו של כל אדם בישראל להתדיין בפני ערכאה שיפוטית בעוד שדיון בבית הדין הרבני מצריך הסכמת שני הצדדים להוציא ענייני נישואין וגירושין המוענק רק לבית הדין הרבני אלא אם כן כרך הבעל את תביעתו לשלום בית בכל נושאי הגירושין (מזונות, משמורת ותביעות רכוש).

מכאן הולדתו של מרוץ הסמכויות הידוע במדינת ישראל, בו כל צד בהתאם לנסיבות האירוע ירוץ לתפוס סמכות בערכאה השיפוטית הנוחה לו, הן להישגים כלכליים והן כמנוף לצד השני. כך למשל אישה שבגדה בבעלה תרוץ לבית המשפט לענייני משפחה בו אינה מפסידה דבר מזכויותיה הכלכליות בגין הבגידה בעוד שבבית דין רבני מעשה הבגידה מקבל משנה משמעות להחלטת הדיינים בדבר חלוקת הרכוש ואפילו משמורת הילדים.

גם הרכוש המשותף בדין העברי שונה מהחוק הישראלי, בעוד שבדין העברי נכסי האישה שייכים לבעלה (פירות הנכס) הרי שבבית המשפט האשה והאיש צוברים זכויות בחלקים שווים מהרכוש המשותף שנצבר במהלך שנות חייהם המשותפות. חלוקה לא שיוויונית תיערך על פי החוק הישראלי רק בנסיבות קיצוניות בעוד שבבית הדין הרבני הצד הנמצא אשם בפרוק המשפחה, יכול שיקבל פחות מהצד האחר.

חזקת הגיל הרך אומץ בחוק הישראלי בה ילד עד גיל שש שנים אצל האם בעוד שעל פי ההלכה היהודית בת אצל אימה עד גיל 12 שנה ובן אצל אביו בהיותו אחראי לכל צרכיו של הילד.

יחד עם זאת, סמכותו של בית הדין הרבני נשאבות מהדין הישראלי ועל כן, בית הדין הרבני כפוף לחוק הישראלי כך שפסק דין ברבני יכול להיות תחת עינו הפקוחה, בה

ביבליוגרפיה

בעבודה זו נעזרתי המון בעו"ד מאיר בעל תואר שלישי המתמחה
בדיני גירושין ולכן ישנם חומרים אשר הובאו מניסיונו ולא
ממאמרים

עילות לגירושין- מאמר "בית הדין הרבני" מאתר "דיני משפחה"
המאמר "נושאים שבהם עוסק בית המשפט לענייני משפחה" מאתר "כל זכות". "עילות
לגירושין" מאמר מפי עו"ד ערן עזרא
מגזין גט Up מבית עו"ד רות דיין
בתי דין רבניים- ויקיפדיה לערך "המשפט בישראל"
הדין עברי בנושא גירושין- רמב"ם בספרו משנה תורה, מסכת נשים, הלכות גירושין
פרק א'
ספר דברים פרק כ"ד פסוק א'
חרם דרבינו גרשום מאור הגולה
מרוץ סמכויות- חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953
משמורת הילדים- "עקרון טובת הילד"
חלוקת הרכוש המשותף- חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973
כתובה- סעיף 1 לחוק שיפוט בתי הדין הרבניים
לחוק שיפוט בתי הדין הרבניים
פסק דין 1- אתר law guid תיק משפחה 39810/08 - השופט בן ארי מבית משפט
פסק דין 2- אתר law guide תיק מס' 596583 - בית הדין הרבני האיזורי בירושלים
לענייני משפחה